

Avustukset maa- ja metsätalouden kestävä vesienhallinnan edistämiseen

HAKUILMOITUS SYKSY 2021

Vesiensuojelun tehostamisohjelmalla vauhditetaan vesiensuojelua. Maa- ja metsätalouden vesienhallinta on yksi vesiensuojelun tehostamisohjelman teemoista. Teeman hankkeiden avustuksiin on varattu noin 3 miljoonaa euroa syksyn 2021 haussa. Valtakunnallinen avustushaku toteutetaan 18.10.-30.11.2021 välisenä aikana. Valtionapuviranomaisena toimii Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus. Avustukset ovat käytettävissä 31.10.2024 saakka.

Avustuksen tavoitteet

Harkinnanvaraisten avustusten tavoitteena on parantaa vesien tilaa edistämällä maa- ja metsätalouden monitavoitteista vesienhallintaa. Keskeisiä keinoja ovat valuma-alue suunnittelu, monitavoitteisten luonnonmukaisten vesienhallintaratkaisujen kehittäminen ja käyttöönoton edistäminen sekä tiiviimpi yhteistyö eri toimijoiden ja sektoreiden välillä.

Suomen maa- ja metsätalouden kuivatusinfrastruktuuri on mittavaa. Kuivatusjärjestelmät ovat keskeinen osa vesienhallintaa ja parhaimmillaan ne ylläpitävät maan hyvää tuottokykyä ja ravinteiden hyödyntämistä, mikä vähentää vesistöihin päätyviä ravinnehuuhtoumia. Ojitus, puroumien perkaukset ja oikaisut ja muu maankäyttö ovat kuitenkin pienentäneet monin paikoin valuma-alueiden vedenpidätyskykyä aiheuttaen virtaamien äärevöitymistä. Maankuivatus on myös lisännyt vesistöjen ravinne- ja kiintoainekuormitusta sekä muuttanut elinympäristöjä. Ilmaston muuttuminen vaikuttaa vesioloihimme yhä lisäämällä runsaiden sateiden ja kesäaikaisten kuivuuksien todennäköisyyttä.

Valuma-alueen vedenpidätyskyvyn parantaminen sekä kuivatusuomien luonnonmukaisuuden ja kuivatusjärjestelmien säätömahdollisuuksien lisääminen auttavat varautumaan sään ääri-ilmiöihin. Samalla pienennetään uomien eroosioriskiä, vähennetään ravinteiden ja kiintoaineen huuhtoumia sekä ylläpidetään luonnon monimuotoisuutta. Parhaimmillaan vesienhallinnan ratkaisut voivat tuottaa taloudellisen toiminnan, ympäristön ja maiseman kannalta kokonaiskestäviä ratkaisuja.

Avainasemassa vesienhallinnan parantamisessa on vesitalouden ja vesiensuojelun suunnittelu valuma-alue tasolla. Valuma-alue tason suunnittelussa voidaan huomioida eri maankäyttösektoreiden tarpeet ja vaikutukset ja sovittaa ne paremmin yhteen vesienhallinnan, vesistö kunnostusten, tulva- ja kuivuusriskien hallinnan sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvien tavoitteiden kanssa. Tämän mahdollistamiseksi maa- ja metsätalouden ja muiden vesien käyttäjien yhteistoimintaan valuma-alue tasolla tulee kehittää uusia toimintatapoja.

Avustettavat toimenpiteet

Avustusta voidaan myöntää hankkeisiin, jotka edistävät valuma-alue tasosta vesitalouden suunnittelua, yhteistyötä ja toteutusta, pidättävät vesiä valuma-alueella, edistävät sopeutumista muuttuviin vesioloihin, vähentävät vesistöön kohdistuvaa kuormitusta ja lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Avustettavat toimenpiteet voivat olla sekä alueellisia yhteistyöhankkeita että alueellisia tai paikallisia toteutushankkeita.

Avustettavia hankkeita voivat olla esimerkiksi

- Maa- ja metsätalousvaltaisten valuma-alueiden tai osavaluma-alueiden kestävä vesienhallinnan yleissuunnittelu ja toimenpiteiden toteutus. Suunnittelussa tulee huomioida ilmastonmuutokseen varautuminen.

- Luonnonmukaisten ja monitavoitteisten vesienhallintaratkaisujen kuten kaksitasouomien ja muiden vettä pidättävien ratkaisujen käyttöönotto ja/tai käyttöönoton edistäminen kuivatusuomissa ja valuma-alueilla.
- Maa- ja metsätaloustoimijoiden välisen yhteistoiminnan kehittäminen siten, että mahdollisuudet vesiensuojelurakenteiden yhteiskäyttöön paranevat. Kestävän vesienhallinnan toimintamallien kehittäminen esimerkiksi ojitusyhteisöjen toiminnassa pilottien avulla.
- Hankkeeseen voi sisältyä koulutusta, tiedonvälitystä tai oppimateriaalin tuottamista suunnittelijoille, neuvojille tai urakoitsijoille (esim. kuivatustarve, kuivatustekniikka, monitavoitteisten ja luonnonmukaisten vesienhallintarakenteiden valinta ja mitoitus).

Toimenpiteet, joita ei avusteta

- Maanomistajille maksettavat korvaukset.
- Peruskuivatustuen piiriin kuuluvat toimenpiteet ja hankkeet.
- Tilojen ja yritysten tuotannolliset investoinnit.
- Maanparannusaineiden käyttö, viljely- ja metsänkäsittelytoimenpiteet ja niiden muuttaminen.
- Yritysten tavanomaisen liiketoiminnan avustaminen.
- Toimenpiteet, jotka toteutetaan Manner-Suomen ulkopuolelta.

Avustuksen hakija

Avustusta voidaan myöntää oikeushenkilöille, kuten rekisteröidyille yhdistyksille, vesioikeudellisille yhteisöille, osakaskunnille, kunnille tai kuntayhtymille, oppilaitoksille tai yrityksille.

Avustusta ei voida myöntää yksityishenkilöille.

Avustuksen päähakijana eivät voi olla valtion virastot ja laitokset. Valtion tutkimuslaitokset voivat kuitenkin olla avustettavissa hankkeissa osatoteuttajana, mikäli niiden erityisosaamista tarvitaan hankkeen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Avustus voidaan myöntää usean toteuttajan yhteishankkeelle. Tässä tapauksessa avustus myönnetään vain päähakijalle, joka vastaa hankkeesta kaikkien toteuttajaosapuolten puolesta. Ks. hakuohjeesta tarkemmat ohjeet yhteishankkeen toteuttajille.

Hakemusten arviointi

Avustukset ovat harkinnanvaraisia ja ne myönnetään ympäristöministeriön osoittamien määrärahojen puitteissa.

Hakemusten soveltuvuutta arvioidaan erityisesti alla olevien kriteerien perusteella:

- Soveltuvuus haun tavoitteisiin ja teemaan.
- Esitettyjen toimenpiteiden tarpeet on tunnistettu vesien- ja merenhoidon suunnitelmissa ja toimenpideohjelmissa.
- Hankkeen toteuttamiskelpoisuus (käynnistymisvalmius, toimijoiden sitoutuminen, muun rahoituksen varmuus).
- Kumppanuudet eri toimijoiden kesken (mm. yhteistyö hankkeessa, aiempien yhteistyöverkostojen hyödyntäminen).
- Hankkeen hyötyjen todennettavuus sekä tulosten soveltamismahdollisuudet muualla.
- Hankkeen tiedotus- ja viestintätoiminnan laatu (hankkeen toimenpiteistä ja tuotoksista).

Hankkeilla tavoitellaan pitkäkestoisia vaikutuksia vesien tilaan, minkä varmistamiseksi tavoitellaan laajempia hankekokonaisuuksia ja useiden toimijoiden yhteistyötä. Arvioinnissa huomioidaan myös alueelliset erityispiirteet. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus arvioi saapuneet hakemukset yhteistyössä muiden asianomaisten ELY-keskuksen sekä valtakunnallisen arviointiryhmän kanssa. Valtionapuviranomaisella on oikeus pyytää päätöksen tekoon tarvittavaa selvitystä ja lisätietoja.

Avustuksen käyttö ja sovellettava lainsäädäntö

Avustuksen osuus on pääsääntöisesti 50 % hyväksyttävistä kustannuksista. Hankkeissa, jotka edistävät merkittävästi vesien- ja merenhoidon tavoitteita kohdevesistössä tai yleisemmällä tasolla esim. tuottamalla laaja-alaiseen käyttöön sovellettavia menetelmiä, voi avustuksen osuus olla korkeampi. Haettaessa suurempaa kuin 50 % avustusta hakijan tulee selkeästi perustella suurempi avustuksen osuus.

Hankkeiden valmistelusta aiheutuvat hyväksyttävät kustannukset ovat avustuskelpoisia sen jälkeen, kun avustushakemus on jätetty Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle. Tätä ennen syntyneitä kustannuksia ei voi lukea hankkeen kustannuksiksi eikä sen omarahoitusosuuteen. Ennen avustuspäätöksen antamista syntyneet kustannukset ovat kuitenkin hakijan omalla vastuulla, eikä niillä ole merkitystä hakemuksen hyväksymistä arvioitaessa.

Avustettavien hankkeiden tulee pääsääntöisesti kohdentua yleishyödylliseen, eli muuhun kuin taloudelliseen toimintaan. Mikäli avustus kohdistuu taloudelliseen toimintaan, avustuksen myöntämisessä sovelletaan EU:n valtioneuvoston päätöksiä. Tällöin avustuksiin voidaan soveltaa yleistä ryhmäpoikkeusasetusta (komission asetusta EU 651/2014), maatalouden ryhmäpoikkeusasetusta (komission asetusta EU 702/2014) tai vähämerkityksistä tukea koskevaa yleistä de minimis -asetusta (komission asetusta 1407/2013). Lisätietoja valtioneuvoston päätöksistä löytyy työ- ja elinkeinoministeriön sivulta http://tem.fi/valtioneuvoston_paatokset.

Avustuksiin käytettävä määräraha on käytettävissä vuoden 2024 loppuun saakka. Käytännössä tämä tarkoittaa, että hankkeiden avustettavien toimenpiteiden toteutuksen tulisi päättyä viimeistään lokakuussa 2024.

Avustuksia myönnettäessä sekä niiden hallinnoinnissa sovelletaan valtionavustuslakia (668/2001), vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta annettua valtioneuvoston asetusta (714/2015, sekä asetuksen muutosta 810/2021). Muita keskeisiä sovellettavia säädöksiä ovat hallintolaki (434/2003), sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettu laki (13/2003), elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettu laki (897/2009) sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annettu valtioneuvoston asetusta (1373/2018).

Avustettaviin hankkeisiin mahdollisesti sisältyvissä hankinnoissa tulee noudattaa julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annettua lakia (1397/2016).

Avustuskelpoiset kustannukset

Avustuskelpoisista kustannuksista säädetään valtioneuvoston asetuksen (714/2015) 5 §:ssä.

Hankkeen kustannusten tulee olla kohtuullisia. Hakemuksessa esitetään kustannusarvio kululajeittain (henkilöstökustannukset, matkakulut, materiaalikustannukset, kone- ja laitehankinnat, ostopalvelut, vastikkeeton työ, yleiskustannukset, muut kustannukset).

Hyväksyttäviä **henkilökuluja** ovat palkkakulut, lakisääteiset henkilösivukulut, hankkeelle tehdystä työstä ansaittu loma-ajan palkka ja lomarahana sekä palkallisten poissaolojen palkat. Tilintarkastus voidaan hyväksyä hankkeen kuluksi osana muita kustannuksia.

Yleiskustannuksia voidaan kohdentaa hankkeelle joko laskennallisella mallilla tai todellisiin kustannuksiin perustuen. Laskennallisessa yleiskulmallissa hankkeen kuluina voidaan esittää 15 % hankkeen suorista henkilökuluista. Laskennallisiin yleiskuluihin sisältyviä kuluja ovat toimistokustannukset,

työterveyskustannukset, toimitila-, laite- ja ohjelmistokulut, hankehenkilöstön osallistuminen koulutuksiin ja seminaareihin, tarjoilukulut sekä ohjausryhmän kustannukset.

Todellisiin kustannuksiin perustuvassa mallissa kaikki kulut esitetään ja avataan kustannusarviossa.

Hankehenkilöstön kotimaan **matkakulut** voidaan laskuttaa valtion matkustussäännön mukaisesti.

Jos hakijayhteisöllä on jäsenkunnassaan hankkeessa tarvittavaa osaamista, hankkeen kokonaiskustannuksiin voi sisältyä **vastikkeettoman työn** (talkootyön) arvo (valtioneuvoston asetus 714/2015 7 §). Vastikkeetta tehtävän työn arvo on 15 €/henkilötyötunti. Jos toimenpiteiden toteuttamiseen käytetään myös traktoria tai moottorityökonetta, on lisäkorvaus siitä 30 €/käyttötunti. Vastikkeeton työ merkitään sekä kustannusarvioon että rahoitussuunnitelmaan. Suunnitelma talkootyön sisällöstä ja arvosta on esitettävä hakemuksen liitteenä.

Avustus maksetaan toteutuneita kuluja vastaan. Maksatusta haettaessa tulee esittää tositteet muodostuneista kuluista.

Hankkeiden viestintä ja raportointi

Avustuksen hakijan tulee osana hankesuunnitelmaa esittää suunnitelma hankkeen tiedotus- ja viestintätoimista. Avustuksen saajan on huolehdittava, että hankkeesta tiedotetaan riittävästi ja tarkoituksenmukaisesti hankkeen aikana. Hankeviestinnän on oltava laajaa ja hyvin kohdennettua ja viestintää on tehtävä riittävän usein.

Tärkeimpiä viestintätoimia ovat hankkeen tuloksista viestiminen keskeisille kohderyhmille. Avustettavia hankkeita kannustetaan vuorovaikutukseen muiden maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustusta saavien hankkeiden kanssa.

Avustuspäätöksen mukaisesti avustuksen saaja on velvollinen raportoimaan hankkeen etenemisestä, tuloksista ja avustuksen käytöstä ja julkaisemaan tulokset hankkeen päätyttyä ja toimittamaan loppuraportin hankkeen toiminnasta.

Hakumenettely

- Haku-aika on **18.10.-30.11.2021**. Hakuajan päättymisen jälkeen tulleita hakemuksia ei käsitellä.
- Hakemukset toimitetaan Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselle ensisijaisesti sähköisen asiointipalvelun kautta <https://sahkoinenasiointi.ahtp.fi/fi/palvelut>.
- Verkkosivulla on myös tulostettava hakulomake. Avustushakemuksen liitteineen voi toimittaa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kirjaamoon: kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi, PL 86, 90101 Oulu.
- Hakulomakkeen liitteinä toimitetaan tarkempi hankesuunnitelma, joka sisältää kuvauksen toteutettavista toimenpiteistä, kustannusarvion ja rahoitussuunnitelman, toteuttamisaikataulun, viestintäsuunnitelman sekä kohdealueen kartan. Hakemukseen on liitettävä tiedot hankkeen tarvitsemista luvista ja suostumuksista sekä selvitys siitä, mitä lupia tai suostumuksia aiotaan hankkia. Yhteisön allekirjoitusoikeudet on todennettava, mikäli hakija ei käytä sähköisessä asiointissa suomi.fi valtuutusta.

Lisätietoja antavat

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

Johtava vesitalousasiantuntija Anne-Mari Rytönen, p. 0295 038083, etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Johtava vesitalousasiantuntija Eeva Nuotio, p. 0295 028025, etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen yhteystiedot

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, PL 86, 90101 Oulu, puhelin 0295 038 000, kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Lisää aiheesta

Maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustushaku

<https://www.ely-keskus.fi/fi/maa-ja-metsatalouden-vesienhallinnan-edistamisen-avustushaku>

Maksatushakemuslomake ja -ohje

Vastikkeetta tehdyn työn tuntikirjanpito

<https://www.keha-keskus.fi/yhteystiedot/hae-maksatusta/ymparisto/>

Maa- ja metsätalouden vesitalouden suuntaviivat muuttuvassa ympäristössä

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162211>

Vesiensuojelun tehostamisohjelma

<https://ym.fi/vedenvuoro>

Valtioneuvoston asetus vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150714>

Valtiontukisäännöt

<https://tem.fi/valtiontukisaannot>